

«Ολόκληρος ο Σαίξπηρ σε μια ώρα»

> Το έργο των Jess Borgeson, Adam Long και Daniel Singer από το Θέατρο Σκάλα

Μετάφραση-διασκευή: Κωνσταντίνος

Αρβανιτάκης.

Σκηνοθεσία: Γιώργος Μουαΐμης.

Σκηνικά- κοστούμια: Ιωσήφ Χατζηκυριάκος.

Μουσική: Αργυρώ Χριστοδουλίδου.

Παίζουν: Κώστας Καζάκας, Λώρης Λοϊζίδης,

Μαρία Μπεγιάζη, Χριστόδουλος Μαρτάς

ΠΡΙΝ ΑΠΟ αρκετά χρόνια γέλασα πολύ με την παράσταση του Κωνσταντίνου Αρβανιτάκη. Ως διασκευαστής, μεταφραστής και σκηνοθέτης, ο Αρβανιτάκης γνώριζε την κάθε λέξη του κειμένου (εξάλλου ο ίδιος την είχε βάλει στη θέση της με σκοπό), τόνιζε τα πιο δυνατά κομμάτια, έκρυβε τα λιγότερο αστεία για των Έλληνα θεατή κάτω από τη σκηνική φασαρία. Είχε μια απίστευτη τετράδα (Στέλιος Μάινας, Ιεροκλής Μιχαηλίδης, Άκης Σακελλαρίου, Ναταλία Δραγούμη). Οι εκρήξεις γέλιου ακούγονταν ακριβώς εκεί που τις είχε προσχεδιάσει ο σκηνοθέτης, το σιδερένιο χέρι του οποίου καλά κρυβόταν κάτω από τα πολύχρωμα κουρέλια του χαρούμενου αυτοσχεδιασμού των ηθοποιών. Τα βελάκια των υποκριτικών αστείων πεύχαιναν το στόχο, αλλά και το στοιχείο της παρωδίας ήταν δοσμένο πολύ εύγλωττα.

Πέρασαν μερικά χρόνια και στο φεστιβάλ του Εδιμβούργου είδα το έργο των Borgeson-Long-Singer από ένα λονδρέζικο θιάσο. Οι ηθοποιοί ήταν τρεις, άνδρες, καλοί τόσο όσο μπορούν να είναι μόνο Άγγλοι κωμικοί. Το μεγαλείο της ανατρεπτικής παρωδίας έλαμψε και το επαναστατικό χιούμορ σάρωσε το κοινό. Οι ηθοποιοί κολυμπούσαν στη γλώσσα του Σαίξπηρ, οι υποθέσεις των έργων ήταν γνωστές στο κοινό όχι λόγω ειδικής εμβάθυνσης στη σαιξπηρολογία, αλλά να, όπως η Τζοκόντα από τα σοκολατάκια. Οι ομόεθνοι του Βάρδου θεατές αιώνες ολόκληρους ζουν μέσα σε μια ποτισμένη από το Σαίξπηρ πραγματικότητα, έστω κι αν ο ήχος των σαιξπηρικών κειμένων φτάνει στο σημερινό μέσο Άγγλο ως μεταλλαγμένος απόηχος. Μα αυτό ακριβώς είναι το θέμα του «Ολόκληρου του Σαίξπηρ σε μια ώρα».

Όλα αυτά ως εισαγωγή στην παράσταση του Θεάτρου Σκάλα. Το θεατρικό πείραμα γίνεται πολυεπίπεδο. Αν οι συγγραφείς του έργου είχαν δικούς τους λογαριασμούς με το Σαίξπηρ, αν η δική τους πράξη κυμαίνεται μεταξύ πολιτιστικής επανάστασης και πράξης στιλιστικού βανδαλισμού, η μεταφορά του διασκευασμένου κειμένου στο ελληνικό έδαφος το απαλλάσσει από τις πιο πάνω λειτουργίες και ως μοναδική σκοπιμότητα μένει

η αφορμή για μια πολύ αστεία παράσταση. Τι στόχο επιδιώκει ο σκηνοθέτης της κυπριακής παράστασης ο Γιώργος Μουαΐμης; Το ίδιο ίσως; Μια κωμωδία που δεν μπορεί να μην προκαλέσει γέλιο;

Στην πρεμιέρα του «Ολόκληρου Σαίξπηρ» το κοινό πράγματι γέλασε πολύ. Απλώς ο σκηνοθέτης σε πλήρη συνεννόηση με τους συνεργάτες άλλαξε το στόχο. Δεν στόχευσε στην παρωδία, αυτό θα προϋπόθετε πολύ μεγαλύτερη γνωριμία του κοινού με τον ανεβα-

σμένο στη σκηνή Σαίξπηρ απ' ό,τι διαθέτουμε. Αυτό που είδαμε ήταν μια πολύ γενικευμένη εκδοχή παρωδίας που συνόρευε με επιθεώρηση. Ο σκηνοθέτης επένδυσε στους ηθοποιούς του και καλά έκανε. Ο Κώστας Καζάκας, ο Λώρης Λοϊζίδης, ο Χριστόφορος Μαρτάς και η Μαρία Μπεγιάζη ήταν καταπληκτικά κατάλληλοι για αυτό που κλήθηκαν να κάνουν. Για το διαφοροποιημένο (αναγκαστικά) ύφος του χιούμορ θα μπορούσε να γραφτεί μια σχεδόν κοινωνιολογική μελέτη. Με τι γελάμε εμείς

Με τι γελάμε εμείς ως Κύπριοι; Το γέλιο έφτανε σε ψηλά ντεσιμπέλ όταν οι ηθοποιοί ενέτασσαν στη δράση λαϊκά άσματα, τσιφτετέλια, όταν έπαιρναν τη δράση «πάνω τους» επικοινωνώντας απευθείας με τον κόσμο. Τα «αστεία δράσης» έπαιρναν περισσότερο χρόνο από τα αστεία γλωσσικής ή θεατρικής παρωδίας του αρχικού (αγγλόφωνου) κειμένου. Το μεγάλο προσόν, το στοιχείο του αρχικού, του μη διασκευασμένου κειμένου ήταν η ιλιγγιώδης ταχύτητα, η απόλυτη συντομία (όλος ο Σαίξπηρ σε μια ώρα...)

ως Κύπριοι; Το γέλιο έφτανε σε ψηλά ντεσιμπέλ όταν οι ηθοποιοί ενέτασσαν στη δράση λαϊκά άσματα, τσιφτετέλια, όταν έπαιρναν τη δράση «πάνω τους», επικοινωνώντας απευθείας με τον κόσμο. Τα «αστεία δράσης» έπαιρναν περισσότερο χρόνο από τα αστεία γλωσσικής ή θεατρικής παρωδίας του αρχικού (αγγλόφωνου) κειμένου.

Το μεγάλο προσόν, το στοιχείο του αρχικού, του μη διασκευασμένου κειμένου ήταν η ιλιγγιώδης ταχύτητα, η απόλυτη συντομία (όλος ο Σαίξπηρ σε μια ώρα...). Στην κυπριακή παραγωγή οι «κοιλίες» δεν θεωρούνται αμάρτημα, επειδή οι πράξεις επικοινωνιακής οικειότητας των ηθοποιών με το κοινό διαρκούν και η παράταση φέρνει περισσότερο γέλιο. Το δεύτερο προσόν που αξιοποιήθηκε στο έπακρον π.χ. στην παράσταση του Αρβανιτάκη ήταν η ακρίβεια, η καθαρότητα της υποκριτικής απόδοσης. Στη παράσταση του Σκάλα οι ηθοποιοί αυτοσχεδιάζουν πιο πολύ, η διάθεση είναι πιο παρεξιστητική και το εσωτερικό κλίμα του θιάσου πιο χαλαρό. Τέτοια είναι και η διάθεση των άλλων συντελεστών της παράστασης, όπως του σκηνογράφου Ιωσήφ Χατζηκυριάκου και της μουσικού Αργυρώς Χριστοδουλίδου, και πρώτ' απ' όλα του ίδιου του σκηνοθέτη, Γιώργου Μουαΐμη.

Και γιατί όχι; Ο στόχος επιτεύχθηκε. Ο κόσμος γελούσε πολύ.